

Magyarország majdnem minden nagyobb városában vendégszerepelt. Főbb szerepei: Butterfly, Mimi, Mignon, Nedda, Micaela, Szaffi, Antónia, „Fidelió” Marcellinája stb.

**Kármán Irén**, operaénekesnő. Tanulmányait a budapesti Zeneakadémián végezte, majd a berlini Hochschule növendéke. Tanult Drezdában is, Franz H. Armbruster-nél. 1914 jún. havában a reichenbergi opera alténekesnőnek szerződött. 1915 júl. havában a mainzi Stadttheater tagja lett.

**Kármán József**, író, sz. 1769 március 14-én, Losoncon, megh. 1795 április 5-én. Iskoláit Losoncon végezte. 1785-ben Pesten járt egyetemre, hol jogot hallgatott. Majd atyja révén összeköttetésbe került a gróf Ráday-családdal. A gróf 1792-ben igazgatója volt a Kelemen László-féle első budai színtársulatnak, dolgaiban mint ügyvéd és titkár az ifjú Kármán helyettesítette és ő dolgozta ki a társaság rendszabályait, valamint ő eszközölte ki gróf Rádayval, hogy a budai színtársulat rendszeres előadásokat tarthasson. Az igazgatás nehéz és bonyolult dolgaival csakhamar felhagyott, mire az első színtársulat is feloszlott. A jeles író emlékoszlopát és szülőháza emléktábláját 1896 május 25-én leplezték le Losoncon. Síremlék-leplezése 1897 június 3-án volt.

**Karmester.** A színielőadások zenei és énekes részének betanítója és vezetője. A próbák alatt a színházi zongorateremben készíti elő az énekeszemélyzetet a kitűzött opera és operett betanítására, mely munkájában azonban a másodkarmester és a korrepetitor is segítségére áll. Előadáskor a zenekar pulpitusánál ül, ott dirigál a zenészek és az előadó művészek felé. (V. ö. karnagy.) A „karmester” szót ismeri már a „*Honművész*”, 1840 — I. kötet, 8. szám, 69. oldal. („Erkel Ferenc 1-ső karmester úr javára bérszűnettel adatik Báthory Mária.”)

**Karnagy** = karmester. A karnagy elnevezést az 1840-es évek elején még nem ismerték. Azon idők leghíresebb zeneművészt, Ruzicskát, a kritikusok „zenemester”-nek titulálták, a színház karnagyát „muzsikaigazgató”-nak. Midőn Erkel Ferenc a nemzet imádságának, a Hymnusnak a zenéjét megírta, azt Deák Ferencnek ajánlta és úgy

adta ki 1845-ben. Ezért Deák levélben fejezte ki köszönetét, melyben Erkelt „karnagy” megszólítással tüntette ki. Ettől az időtől ismeretes a színházi világban a karnagy szó. Kovalcsóczy „Társalkodó”-jában (1833. 16.) „Kappelmeister”.

**Karmesteri pálcá.** A karmesteri pálcá, melynek lendüléseire a legnagyobb műveket szólaltatja meg a zenekar, egészen fiatal eszköz: mindössze csak száz éves. Ha az erre vonatkozó feljegyzések hitelt érdemese, úgy Weber Károly Mária volt az első, aki karmesteri pálcát használt. 1817-ig az olasz karmesterek, akik ez időig az operaszínpadokat uralták, zongorán kísérték a zenekart és csak a szükséges helyeken jelezték itt-ott egy mozdulattal, hol kell „bevágnia” a zenekarnak. Különben pedig az első hegedűsre hárult a feladat, hogy a helyes ütemezést ellenőrizze. Weber forradalmi újító volt ezen a téren is. 1818-ban Weber a drezdai udvari színháznál a német opera zeneigazgatói állását töltötte be, ami abban az időben kevesebbet jelentett a karmesteri minősítésnél. Weber ekkor kezdte használni a karmesteri pálcát, még pedig olyan sikerrel, hogy nemsokára kinevezték karmesterré is.

**Károlyi Anna**, színésznő, sz. 1888 aug. hó 13-án Jenkén (Ung megye). Színpadra lépett: 1910 július havában.

**Károlyi Aranka**, színésznő, sz. 1892 júl. hó 27-én Aradon. Színpadra lépett: 1914. május havában.

**Károlyi Árpád** (Némethy), színész, sz. 1858 március 29-én, Miskolcon. 16 éves korában került a színészethez: 1874-ben; Károlyi Lajosnál 20 évig működött és aztán 1899 január 1-én nyugdíjazták. (1886-ban a Nemzeti Színháznál működött.)

**Károlyi-család** színháza Megyeren 1757-ben épült. Duszgazdag ruhatárát Olaszországból hozatták.

**Károlyi Erzsébet**, színésznő, sz. 1874-ben, Budapesten. Színpadra lépett: 1893. szeptember 6-án, Leszkay András színigazgatónál.

**Károlyi Ferenc**, író. Írt két eredeti színművet. Ezek: *Kongrio vagy a hajdani pusztá*